

Sygn. akt IV Ka 199/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 maja 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSA Stanisław Tomasiak

Sędziowie SO Tomasz Ignaczak (spr.)

del. SR B. N.

Protokolant Dagmara Szczepanik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Piotrkowie Trybunalskim Janusza Omyły

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2014 roku

sprawy **M. B.**

oskarżonego z art.280§1 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 30 stycznia 2014 roku sygn. akt II K 724/13

na podstawie art.437 § 1 i 2 kpk, art. 438 pkt 1 i 2 i 4 kpk, art. 627 kpk w zw. z art. 634 kpk, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami)

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- **eliminuje z opisu czynu obrażenia w postaci stłuczenia okolicy oka prawego z zasinieniem okularowym powiek oraz krwiakiem podspojówkowym i stłuczenia barku lewego oraz sformułowanie „przy czym działał publicznie i bez powodu okazując rażące lekceważenie porządku prawnego”,**
- **eliminuje z podstawy prawnej wymiaru kary przepis art. 57 a § 1 kk,**
- **obniża orzeczoną karę pozbawienia wolności do 8 (ośmiu) miesięcy;**

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata J. Ł. 516,60 zł. (pięćset szesnaście złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawej świadczonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

4. zasądza od oskarżonego M. B. na rzecz Skarbu Państwa 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem opłaty za obie instancje oraz 536,60 zł. (pięćset trzydzieści sześć złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

M. B. został oskarżony o to, że:

w dniu 20 lipca 2013 roku około godziny 19.00 w P. na ul. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z inną nieustaloną osobą dokonał rozboju na osobie A. W. w ten sposób, że stosując przemoc w postaci uderzenia nogą w twarz a następnie kopaniu po plecach spowodował u pokrzywdzonej obrażenia ciała w postaci stłuczenia okolicy oka prawego z zasinieniem okularowym powiek oraz krwiakiem podspojówkowym, ogólne potłuczenia ciała w tym barku lewego i pleców, które naruszyły czynności narządów jej ciała trwające nie dłużej niż siedem dni, przy czym ze znajdującego się w torebce portfela zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 140 zł., tj. o czyn z art. 280 § 1 kk

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 roku w sprawie II K 724/13:

1. oskarżonego w miejsce zarzuczonego czynu uznał za winnego tego, że w opisanym w zarzucie miejscu i czasie działając wspólnie i w porozumieniu z nieustaloną osobą wziął udział w pobiciu A. W. w ten sposób, że owa nieustalona osoba uderzyła pokrzywdzoną pięścią w głowę, w skutek czego pokrzywdzona przewróciła się, a następnie ta osoba kopnęła pokrzywdzoną w skroń, a oskarżony kopał pokrzywdzoną w plecy i spowodował u pokrzywdzonej obrażenia ciała w postaci stłuczenia okolicy oka prawego z zasinieniem okularowym powiek oraz krwiakiem podspojówkowym, ogólne potłuczenia ciała w tym barku lewego i pleców, które naruszyły czynności narządów jej ciała trwające nie dłużej niż siedem dni, co spowodowało zagrożenie dla pokrzywdzonej wystąpienia skutku z art. 157 § 1 kk, przy czym działał publicznie i bez powodu okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, a swoim zachowaniem wypełnił dyspozycję art. 158 § 1 kk w zw. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 158 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk i art. 57 a § 1 kk wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania;
3. na podstawie art. 46 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia pokrzywdzonej za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na jej rzecz kwoty 1500 zł.;
4. orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej;
5. orzekł o kosztach sądowych.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez obrońcę w całości na korzyść oskarżonego.

Obrońca zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wyroku poprzez nietrafne przyjęcie, iż oskarżony wziął udział w pobiciu pokrzywdzonej, podczas gdy on jedynie dokonał uszkodzenia jej ciała skutkującego naruszeniem czynności narządów na okres poniżej dni siedmiu oraz nietrafne ustalenie, że czyn oskarżonego miał charakter chuligański, podczas gdy nie był dokonany publicznie.

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, iż czyn oskarżonego wyczerpał jedynie dyspozycję art. 157 § 2 kk i o wymierzenie mu za tak przypisany czyn kary 5 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby oraz o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej oskarżonemu z urzędu.

Na rozprawie apelacyjnej obrońca podtrzymywał swoją apelację, a prokurator wnosił o jej nieuwzględnienie i o utrzymanie wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy okazała się częściowo zasadna i na skutek jej rozpoznawania ujawniły się takie wady zaskarżonego wyroku, które spowodowały jego zmianę na korzyść oskarżonego.

Sąd Rejonowy dokonał zmiany kwalifikacji i opisu czynu – i w nowej kwalifikacji czynu przypisanego pominął dyspozycję art. 57 a § 1 kk. Co prawda opis czynu przypisanego sprawcy zawiera znamiona określone w art. 57 a § 1 kk w zw. z art. 115 § 21 kk, ale nie odnajduje to odzwierciedlenia w podstawie prawnej skazania (przepis art. 57 a § 1 kk został powołany jedynie w podstawie prawnej wymiaru kary).

Zdaniem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w przypadku przypisania sprawcy występku o charakterze chuligańskim Sąd powinien oddać to zarówno w podstawie prawnej skazania, jak i w podstawie prawnej wymiaru kary (identycznie, jak dzieje się to w przypadku recydywy wielokrotnej opisanej w art. 64 § 2 kk). Dyspozycja art. 57 a § 1 kk zawiera bowiem znamię w postaci „chuligańskiego charakteru” występku, które to znamię rozwinięte i wytłumaczone jest w słowniczku ustawowym (art. 115 § 21 kk). O ile powoływanie się na tzw. „słowniczek ustawowy”, czyli na poszczególne paragrafy art. 115 kk nie jest potrzebne (bo właśnie na tym polega zabieg ustawodawcy, że wprowadza legalną definicję pojęć używanych w innych przepisach), to już powołanie w kwalifikacji prawnej występku chuligańskiego dyspozycji art. 57 a § 1 kk jest niezbędne. Tylko bowiem powołanie tego przepisu obok innego, sankcjonującego inkryminowane zachowanie sprawcy (w tym przypadku obok art. 158 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk) odda pełną zawartość kryminalną czynu i będzie odzwierciedlało jego opis. Podobny pogląd prezentowany jest również w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego - Izba Wojskowa z 2008-04-03, WK 4/08, opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych rok 2008, Nr 1, poz. 806).

Przypomnijmy, że wyrok został zaskarżony jedynie na korzyść oskarżonego, co uniemożliwiło Sądowi Okręgowemu jakąkolwiek ingerencję w ten wyrok na niekorzyść, w tym dokonanie korekty kwalifikacji prawnej przypisanego czynu poprzez uzupełnienie jej o art. 57 a § 1 kk (bezpośrednio działanie zasady reformationis in peius wynikające z art. 434 § 1 kpk). Nie pozwala na to również dyspozycja art. 455 kpk, albowiem byłoby to poprawienie błędnej kwalifikacji prawnej na niekorzyść oskarżonego, co jest możliwe jedynie w razie zaskarżenia wyroku na niekorzyść. Nie byłoby to również możliwe (nawet w trybie art. 440 kpk) po uchyleniu zaskarżonego wyroku z uwagi na pośrednie działanie w/w zasady reformationis in peius (art. 443 kpk). Skorzystanie przez Sąd odwoławczy z możliwości jakie stwarza art. 440 kpk i wobec rażącej niesprawiedliwości zaskarżonego orzeczenia jego uchylenie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów również jest możliwe tylko w razie zaistnienia w sprawie środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego (por postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2010-09-01, IV KK 69/10, opubl. Legalis).

Błędna – bo niepełna – podstawa prawna skazania (której, jak wyżej wykazano, nie da się już poprawić) doprowadziła do naruszenia prawa karnego materialnego mającego wpływ na treść orzeczenia. Zatem zastosowany przez Sąd Rejonowy opis czynu przypisanego sprawcy również jest nieprawidłowy – zawiera bowiem znamiona występku o charakterze chuligańskim, tymczasem kwalifikacja prawna czynu przypisanego nie odwołuje się do znamion z art. 57 a § 1 kk. Doszło zatem zarówno do naruszenia prawa karnego materialnego (niepełna podstawa prawna skazania), jak i prawa karnego procesowego (naruszenie dyspozycji art. 413 § 2 pkt 1 kpk). Uchybienia te miały ewidentny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Dlatego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok poprzez dostosowanie opisu czynu do zastosowanej ułomnej kwalifikacji prawnej (gdyż tej zmienić już nie mógł). Dlatego wyeliminował z tego opisu znamiona występku chuligańskiego. Konsekwencją tego było również wyeliminowanie dyspozycji art. 57 a § 1 kk z podstawy prawnej wymiaru kary.

Sąd Okręgowy wyeliminował również z opisu czynu przypisanego sprawcy obrażenia w postaci stłuczenia okolicy oka prawego z zasinieniem okularowym powiek oraz krwiakiem podspojówkowym i stłuczenia barku lewego. Przecież Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że oskarżony kopał pokrzywdzoną jedynie w plecy. Natomiast ciosy w okolice głowy (uderzenie pięścią w głowę i kopnięcie w skroń) zadawał inny, nieustalony sprawca. Oskarżony nie mógł spowodować

obrażeń okolicy oka, skoro kopał pokrzywdzoną w plecy w czasie, gdy ta już leżała na boku (a na ten bok przewróciła się na skutek ciosu zadanego przez innego sprawcę – zasada tłumaczenia wątpliwości na korzyść oskarżonego nakazuje przyjąć, że wtedy powstały obrażenia barku). Zresztą Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie przypisał oskarżonemu innych obrażeń poza obrażeniami w postaci potłuczenia pleców (s 10 uzasadnienia). Dlatego opis czynu przypisanego oskarżonemu był błędny (naruszał dyspozycję art. 413 § 2 pkt 1 kpk) również dlatego, że zawierał opis obrażeń, których wywołanie nie zostało (nie mogło zostać) oskarżonemu przypisane.

Powyższe zmiany spowodowały obniżenie społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu, albowiem należy przyjąć, że czyn oskarżonego nie miał charakteru chuligańskiego oraz, że spowodował on obrażenia w postaci jedynie ogólnych potłuczeń pleców pokrzywdzonej. Dlatego Sąd Okręgowy obniżył karę wymierzoną oskarżonemu do 8 miesięcy pozbawienia wolności. Kara w tej wysokości będzie adekwatna do stopnia winy oskarżonego i do stopnia społecznej szkodliwości czynu ostatecznie przypisanego mu po zmianach wprowadzonych w instancji odwoławczej.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok jako sprawiedliwy, odpowiadający prawu karnemu materialnemu i nie uchybiający prawu karnemu procesowemu należało utrzymać w mocy. Również co do orzeczonego obowiązku naprawienia szkody – z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że orzeczono go w związku z krzywdą pokrzywdzonej, a dokonane zmiany w opisie czynu nie wpływają w istotny sposób na jej zmniejszenie i nie powodują konieczności obniżenia wysokości orzeczonego zadośćuczynienia.

Apelacja obrońcy w pozostałej części okazała się bezzasadna.

W szczególności Sąd Rejonowy prawidłowo wywiódł, że oskarżony wziął udział w pobiciu pokrzywdzonej. Widział, że jest bita, kopana w głowę - i w tym momencie „ochoczo przyłączył się i kopał pokrzywdzoną w plecy” (s. 7 uzasadnienia). Zdawał sobie zatem sprawę, że bierze udział w niebezpiecznym zdarzeniu (pobiciu), w którym naraża się człowieka na wystąpienie skutków co najmniej z art. 157 § 1 kk. Dlatego ustalenia faktyczne i ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd Rejonowy jest jak najbardziej prawidłowa (i Sąd Okręgowy nie będzie jej powielał, dość powiedzieć, że ją aprobuje). Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej subsumcji karno - prawnej zachowania oskarżonego (poza omówioną na wstępie kwestią pominięcia dyspozycji art. 57 a § 1 kk). Zatem argumenty apelanta domagającego się zakwalifikowania zachowania oskarżonego jedynie z art. 157 § 2 kk są chybione.

Całkowicie chybione są argumenty apelanta związane z zarzutami dotyczącymi braku orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności. Oskarżony nie zasługuje na warunkowe zawieszenie wykonania kary (i to nawet przy przyjęciu, że nie odpowiada za czyn o charakterze chuligańskim) albowiem nie daje pozytywnej prognozy kryminologicznej. I nie ma tu znaczenia, czy oskarżony pracuje, czy nie, tylko istotne jest, że po raz kolejny wszedł w konflikt z prawem ponownie popełniając przestępstwo umyślne. W dodatku obecnie przypisany mu czyn popełnił z zemsty na szkodę tej samej pokrzywdzonej, której wcześniej już spowodował skutki z art. 157 § 2 kk (za co został prawomocnie skazany). Zatem najwyraźniej orzekane wobec oskarżonego kary o charakterze wolnościowym jak dotąd nie wpłynęły na niego wychowawczo – czas więc sięgnąć po ultima ratio jakim jest kara pozbawienia wolności.

Na wydatki w postępowaniu odwoławczym złożył się ryczałt za doręczenia pism procesowych w kwocie 20 złotych oraz koszty nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej oskarżonemu w drugiej instancji przez obrońcę z urzędu w kwocie 516,60 zł.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu oskarżonemu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 618§ 1 pkt 11 kpk oraz § 19 w zw z § 14 ust. 2 pkt 4 i w zw z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu(Dz. U. z dnia 3 października 2002 roku. Nr 163 poz. 1348).

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim na podstawie art. 627 kpk w zw. z art. 634 kpk oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49, poz. 223 z 1983r. z późniejszymi zmianami) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 536,60 zł. tytułem zwrotu wydatków poniesionych w

postępowaniu odwoławczym i wymierzył mu 180 złotych tytułem opłaty za obie instancje. Oskarżony jest młodym i zdrowym mężczyzną, zatem nie ma żadnych podstaw do zwalniania go od kosztów procesu.

Z powyższych względów orzeczono jak w wyroku.